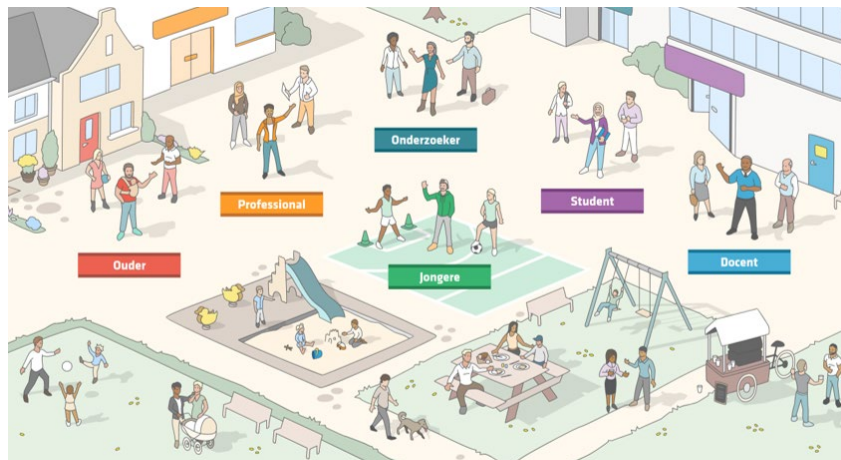

OPBRENGSTEN OOGSTDIALOGEN EN THEMABIJENKOMSTEN

Regionaal Leernetwerk Jeugd Utrecht

Herstelgericht werken

Prestatiedruk

Meervoudig allïëren

Jongeren in rouw

Destigmatisering

Betekenisvol doelen stellen

Gedwongen afzondering

Preventie

Armoede en schulden

OPBRENGSTEN OOGSTDIALOOG HERSTELGERICHT WERKEN EN DE JEUGDPROFESSIONAL

16 juni 2022

WAT HERKEN JE?

- De **vreedzame school** is een mooi voorbeeld waar deze manier van herstelgericht werken al vroeg wordt toegepast en aangeleerd. Als je met elkaar de handen in het vuur steekt voor een vreedzame school/wijk is er echt ontzettend veel mogelijk.
- Er wordt **niet met het kind** gesproken, **maar over het kind**.
- **Aandacht** zou er al **in het basisonderwijs** moeten zijn. Daar al leren hoe je dingen oplost.
- Nu vaak alleen nog trainingen, maar vaak nog niet fundamenteel.
- Er is geen **waarheidsvinding**.
- De **taal** die professionals gebruiken. De taal is (vaak) gericht op het verwijderen en elkaar overschrijven. **Oude misvattingen** blijven bestaan.
- Hulp voor ouders is onvoldoende. **Geen aansluiting** in de hulp.
- Het korte lontje; zeker na corona tijd.
- Fijn om ervaringen en kennis te vernemen in deze oogstdialoog. De verschillende verhalen herken ik. Vanuit de opleiding Ecologische Pedagogiek trainen we studenten. Zij lopen **stage in zeer verschillende contexten**. Juist het delen van die ervaringen helpt enorm. Om inwoners/betrokkenen bewust te maken van de mogelijkheden van herstelgericht werken.
- Sterk **onderscheid goed/kwaad** terwijl de waarheid complexer is. Geen duidelijke scheidslijnen tussen goed en kwaad.
- Handelen vanuit **wantrouwen**.
- Neiging om bij conflicten van elkaar verwijderd te raken i.p.v. de **dialoog** aan te gaan.

WAT STAAT HERSTELGERICHT WERKEN IN DE WEG?

- **Wij zelf**. Wij die conflicten spannend vinden en de neiging hebben om of ons zelf of de ander de schuld te geven als iets 'fout' gaat.
- **Taal**, de manier waarop je iets brengt doet zoveel.
- De hulpverlening/ondersteuning is vaak heel **persoonsgericht**. Hoe ga je hier als verschillende organisaties/hulpverleners mee om?
- Het ontbreken van **één loket** met een aansprekende herkenbare naam.
- Multidisciplinaire overleggen. Groepen worden niet uitgenodigd, hebben geen weerwoord tegenover professionals, worden ondergesneeuwd. Vaak **te juridisch**.
- **Tijdgebrek**.
- In samenleving zit ingebakken dat je bestraft/opgesloten wordt als je iets fout hebt gedaan. Je wordt **aan de kant gezet, buiten de samenleving geplaatst**. Wat zijn de beperkingen in de vrijheid van jongeren, bijv. in gesloten setting? Hier zitten belemmeringen voor herstelgericht werken.
- **Onbekendheid** ermee.
- Het vraagt aandacht, geduld. **Overtuig mensen NIET, neem mensen MEE**. Door te informeren en te betrekken.
- **Onveiligheid** binnen organisaties waardoor betrokkenen van een conflict **niet kwetsbaar durven te zijn**.
- Schotten.
- **Narratieven** in de samenleving en politiek die uitgaan van **wantrouwen, negatieve veiligheid en goed vs. fout**.

HOE ZOU JIJ MEER HERSTELGERICHT KUNNEN WERKEN?

- Weten vanuit **welk perspectief** je naar iets kijkt, kijkt naar wie **welke rol** heeft en welke **kwaliteiten** je van elkaar kunt gebruiken.
- Als jeugdprofessional vragen wie het kind/de jongere wil dat betrokken wordt.
- Thema **structureel op de agenda** zetten. Kijken naar welke rol wij hierin nog kunnen pakken.
- **Neem kind als voorbeeld**. Een kind van 4 kan al uitleggen hoe je herstelgericht werkt: luister naar elkaar, wachten op je beurt. Kinderen leren dit al vroeg op school. Maak het niet te ingewikkeld/wetenschappelijk.
- **Bewustwording van onze eigen reflex** om uit contact te gaan als het lastig wordt.
- **Leren aan de hand van casussen**. Hoe taal eruit ziet en hoe taal eruit zou kunnen zien. Hoe kun je daarin een omdraai maken naar het herstelgerichte.
- **Veiligheid creëren**.
- Bredere voedingsbodem vinden; **hoe los je dingen met elkaar op**. Met alle betrokkenen op zoek gaan. **In gesprek blijven**; vanuit verschillende disciplines, kennis en ervaring.

- **Meer aandacht voor herstelgericht werken in de opleiding** van jeugdprofessionals. Daarbij ook aandacht voor het ombuigen van hardnekkige reflexen van professionals zoals de neiging om in te grijpen of het over te nemen als het lastig wordt in plaats van 'conflicten terug te geven aan de partijen zelf'.
- **Borgen**, wat jongeren zelf aangeven ook borgen!
- Ik breng dit in, in de verschillende contexten. De wijk, als trainer op de bachelor Ecologische Pedagogiek, de Master Community Development, als docent, in de teamsamenwerking, maar ook op basisscholen in het kader van boundary crossing en burgerschap.
- Oefenen / **het doen**. Ook in het dagelijks leven kan een ieder van ons nog net iets meer herstelgericht werken. Bijv: Als je puber je aanvalt met een rotopmerking niet defensief reageren maar adem in adem uit en "Goh, vertel eens wat je dwars zit".
- Anders kijken naar verantwoordelijkheid. Niet jezelf de schuld geven, niet de ander de schuld geven maar **erkennen wat er speelt** en daar (samen) een creatief antwoord op geven.
- 'Gedoe' met iemand? Zoek elkaar op en maak een wandeling.
- Herstelgericht werken bevorderen van klein (**het goede voorbeeld geven in de dagelijkse praktijk**) tot groot (herstelgericht benaderen van de klimaatcrisis en ons koloniale verleden).
- Beter opleiden. SKJ is heel belangrijk.

WAT ZOU NADER ONDERZOCHT MOETEN WORDEN?

- Wat kunnen we leren van hoe **kinderen van nature met conflicten omgaan**?
- Wat als je een pilot zou starten waarin professionals worden getraind/opgeleid met grote nadruk op het herstelgericht werken. Welke effecten zijn er dan na een aantal jaar, als die professionals aan het werk zijn?
- **Participatief onderzoek** naar herstelgericht werken met jongeren in aanvulling op mediation in strafrecht. Wanneer er een kind of jongere betrokken is, is de context meer complex.
- Ik zeg: **meer voorleven, doen!** Informeren van inwoners, trainen van studenten/professionals, participatief actieonderzoek!!
- Herstelgericht werken en klimaat.

WAT WIL JE NOG MEER KWIJT?

- Studenten Ecologische Pedagogiek worden juist opgeleid om in de **brede context** te werken. Ze ontwikkelen een brede blik en krijgen handvatten (zoals ook herstelgericht werken) om dit in de praktijk vorm te geven.
- De politiek luistert niet altijd naar onderzoek. **Lobby** is ook heel belangrijk.
- Vaker Oogstdialogen. **Uitwisselen**; meer in relatie brengen met vreedzaam, burgerschap, geweldloze communicatie, kinderraad.
- **Hoe groter het netwerk hoe beter.**

TIPS

- Animatie over hoe een **Eigen kracht-conferentie** werkt.
- Lectoraat **Transmuraal herstelgericht werken**: Focus op het inzetten op de krachten en vaardigheden van het individu en zijn sociaal netwerk.
- Animatie over **Herstelbemiddeling** van Perspectief Herstelbemiddeling.
- Boek **Hoop, humor en herstel**. Maak van je school een veilige basis (Jan Ruigrok).
- Website over **Mediation in Strafzaken** van de Rechtspraak.
- Boek **Restorative justice from a children's rights perspective** (Annemieke Wolthuis en Tim Chapman).

BEDANKT VOOR UW INTERESSE IN DE OOGSTDIALOOG.

**OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN AANKOMENDE BIJEENKOMSTEN? MAIL ONS OF BEKIJK DE WEBSITE!
REGIONAAL-LEERNETWERK-JEUGD-UTRECHT@HU.NL**

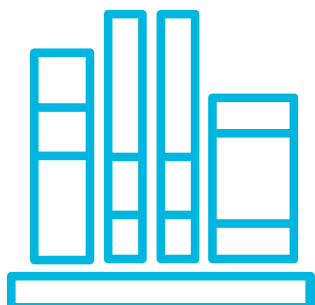
MEER LEREN OVER DE OOGSTDIALOOG ALS WERKVORM OF ANDERE ONTWIKKELDE WERKVORMEN IN HET JEUGDDOMEIN? KLIK HIER

OOGSTDIALOOG PRESTATIEDRUK

12 MEI 2022

WAT Zouden alle (TOEKOMSTIGE) JEUGDPROFESSIONALS OVER PRESTATIEDRUK ONDER JONGEREN MOETEN WETEN?

- Dat het ook **lange termijn gevolgen** heeft. Je jeugd is een periode waarin je vaardigheden leert die de rest van je leven van belang zijn.
- Bekendheid over risico-en beschermende factoren.
- **Dat het op alle lagen aanwezig is** (van intern tot maatschappelijk).
- Leren omgaan met stress: hoe ondersteun je jongeren in het leerproces en het omgaan met druk en stress?
- Niveaus: **wat doet het met een kind als het wordt vergeleken met gemiddelden?**
- Hoe kun je signalen herkennen?
- **Welke onbewuste impact heb je als docent of ouder op een jongere?**

WAT IS DE ROL VAN DE JEUGDPROFESSIONAL IN DEZE MAATSCHAPPELIJKE KWESTIE?

- Fouten maken mag; belangrijk dat jongeren dit leren, en dat ouders en professionals dit ook uitdragen. Preventie inzetten op stressregulatie bij scholieren.
- Richtlijnen/signalering: **jeugdprofessionals zijn getraind om te signaleren en worden hierop afgerekend. Richtlijnen zijn risicogericht. Nu gaat focus naar hoe het kind het beste ondersteund kan worden. Maar professionals zitten soms nog vast in idee afgerekend te worden op richtlijnen ingestoken vanuit risico.** Meer aandacht voor het versterken van beschermende factoren zou goed zijn.
- Relatiegericht werken; gelijke verhouding (ook in onderwijs persoonlijke aandacht). Vragen hoe het met de leerling gaat.
- Voorbeelden; met rolmodellen laten zien dat het bij jezelf ook niet altijd vanzelf gaat.
- Niet alleen brandjes blussen, ook tijd maken om uit te zoomen en met alle lagen samen te werken.
- Elkaar alert houden en op blinde vlek aanspreken.
- Stress mag genormaliseerd worden. Niet alleen de negatieve effecten benadrukken, maar ook het gegeven dat stress op een 'lager level' positief kan zijn/werken bij het leveren van prestaties.

Ouder	
Professional	
Onderzoeker	
Student	
Docent	
Jongere	

WAT Zouden alle (TOEKOMSTIGE) JEUGDPROFESSIONALS MOETEN KUNNEN, DURVEN EN DOEN, OF JUIST NIET DOEN OM PRESTATIEDRUK TE WEERSTAAN OF OM TE BUIGEN?

- Attitude: kwetsbaar opstellen als professional, eerlijk aangeven wanneer je niet direct een antwoord/oplossing hebt. Het is ook ok om te zeggen dat je er nog over moet nadenken/informatie moet inwinnen.
- Laat grafieken en volgsystemen los; of maak ze minder belangrijk. Voer het gesprek over het kind/de jongere, niet alleen over grafieken en cijfers. Niet alleen focussen op het eindproduct maar ook op het proces en eventuele hobbels.
- Maatwerk bieden; Niet ieder kind/jongere is hetzelfde. Bijvoorbeeld in goed overleg komen tot een gepaste leerroute.
- In contact met samenwerkingspartners het onderwerp agenderen.
- **Grensverleggend denken in kwaliteiten van de jeugdige.**
- Cultuur creëren dat er ruimte is voor hulp vragen en kwetsbaarheid.
- **Het gevoel los laten dat ze op alles een antwoord moeten hebben (ouders, leraren, professionals).**
- Kritisch zijn, kritische vragen durven stellen.
- "Normaliseren": jij bent niet de enige die prestatiedruk ervaart de jongere zelf niet 'de schuld geven' en de oorzaak bij de jongere leggen, maar aangeven dat de druk van veel verschillende niveaus komt.
- Niet bagatelliseren ("wij hebben het toch vroeger ook gedaan, hoezo is de druk nu zoveel hoger?").
- Bewijsdrang jongeren: **jongeren leren dat het juist ook professioneel is om bewust onbekwaam te durven zijn.**
- Duidelijke keuzes durven maken (doe dit wel, doe dit niet) om welbevinden van zowel leerkracht als leerling te beschermen.

WAT STAAT HEN DAARBIJ IN DE WEG EN WAT KAN HEN JUIST HELPEN?

Wat helpt niet:

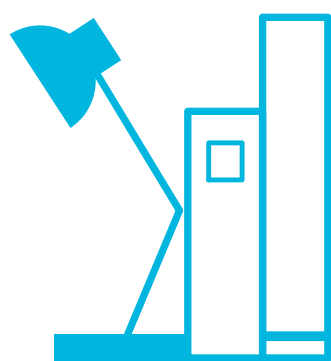
- Tijd, eigen werkdruk, reacties eigen management.
- [Faalervaringen worden uit onze samenleving gehaald.](#)
- Prestatiedruk van de school zelf. Zoals leerkrachten die vanuit bestuur/directie meekrijgen dat de leerlingen aan een bepaald niveau moeten voldoen. Het gemiddelde van een school hoog houden. Focus op rendementen en voorkomen uitval.
- [Alles is georganiseerd rondom de gemiddelden.](#)
- Wegpoetsen van problemen/curling ouders.
- Gebrek aan aandacht voor volgende generatie.

Wat helpt wel:

- Vaardigheden, goede antenne, prioriteiten van werkgever.
- [Agendering ieder op zijn niveau](#), waardoor het dan toch steeds hoger in de hiërarchie komt.
- Er is meer verbinding nodig, niet allemaal op eigen eilandje.
- In onderwijs kinderen niet beoordelen op ontwikkeling t.o.v. anderen maar ten opzichte van zichzelf.

TIPS

- De boeken 'proberen lukt altijd' en 'fouten maken moed' van Remko van der Drift.
- Mulock Houwer lezing 2021 - Nieuw kinderrecht: het recht om te falen
- Karen Heij over afscheid van de eindtoets en onze toetscultuur

REGIONAAL LEERNETWERK JEUGD UTRECHT & TEAM
MENTAAL KAPITAAL

BEDANKT VOOR UW INTERESSE IN DE OOGSTDIALOOG.

OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN AANKOMENDE
BIJENKOMSTEN? MAIL ONS OF BEKIJK DE [WEBSITE!](#)
REGIONAAL-LEERNETWERK-JEUGD-UTRECHT@HU.NL

Meer leren over de oogstdialoog als werkvorm of andere ontwikkelde werkvormen
in het jeugddomein? [Klik hier](#)

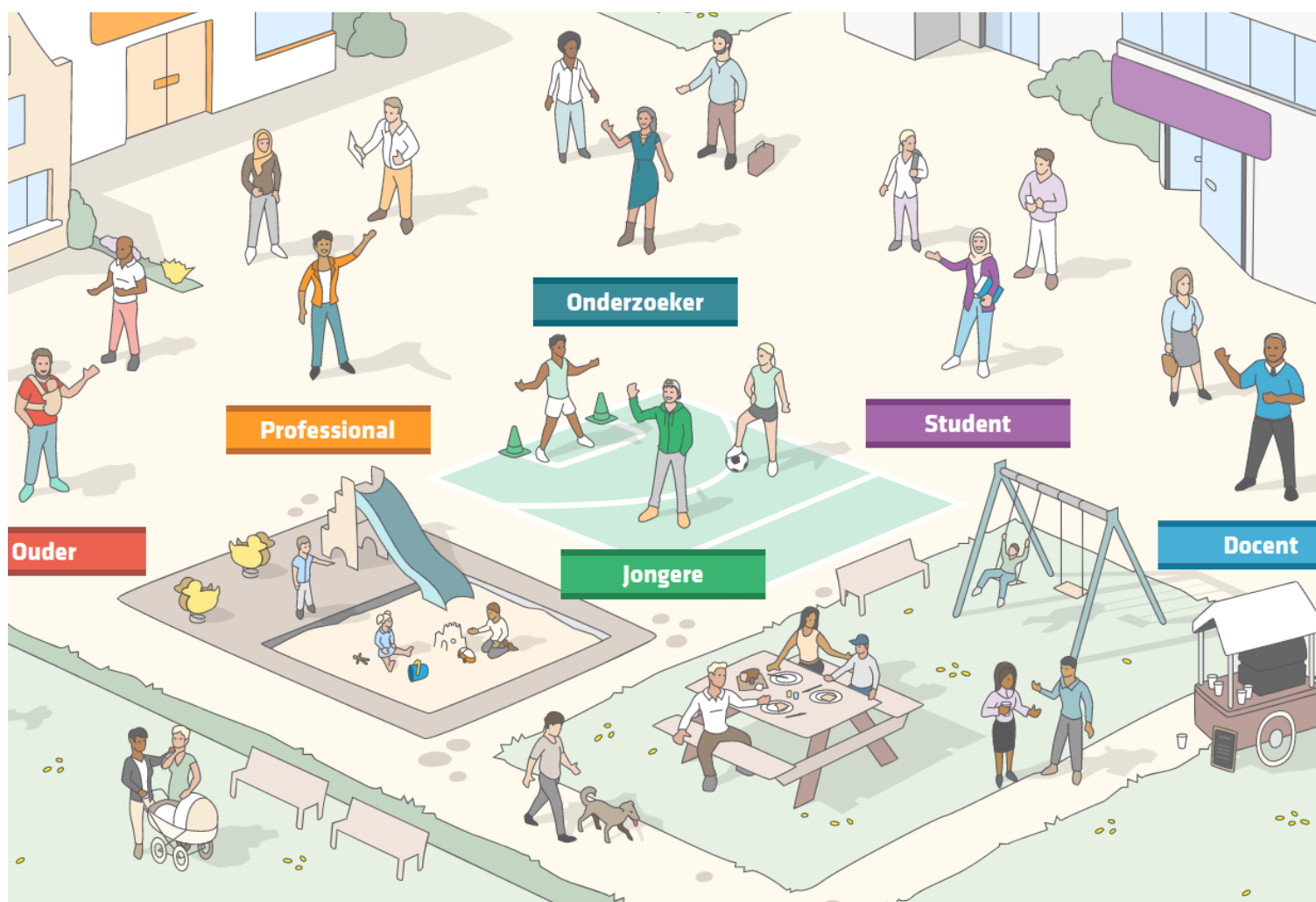

OOGSTDIALOOG MEERVOUDIG ALLIËREN

27-01-2022

WAT RAAKTE

- Lef hebben om te zeggen dat je het als professional soms ook even niet weet, dat maakt je mens.
- Dat er heel veel kennis en wil aanwezig is om gelijkwaardig samen te werken maar dat beleid en bestaande werkculturen regelmatig dat in de kiem smoren.
- Tijdens en na het oogstdialoog klonken verschillende geluiden van erkenning: Wat een goed onderzoek!! heel herkenbaar als ouder!

WAT NEMEN WE MEE

- Meerzijdige partijdigheid, maar ook gezamenlijke besluitvorming en gedeelde consent.
- Als je op de negatieve toer gaat is de kans groot dat je het kwetsbare of boze kind tegenkomt (transactionele analyse) en kom je tegenover de client als bestraffende ouder over. Dat zal nooit werken.
- Het is denk ik belangrijk om het te zien als je kracht als je merkt dat er een mis match is. Niet zien als falen! Het gezin heeft er niks aan om dan door te blijven tobben en het gaat ten slotte over het gezin. Sterk dus als je aangeeft dat er geen klik is.
- Geef studenten de ruimte om te leren en binnen die ruimte lef en moed te tonen, zich kwetsbaar op te stellen, zodat zij, in welke samenwerking ook durven te benoemen en woorden kunnen geven aan wat er daadwerkelijk aan de hand is.
- Veiligheid, vertrouwen, openheid en bekrachtiging/aanmoediging is voor studenten ook hard nodig!
- Ik denk dat vanuit gelijkwaardigheid echt te verbinden winst geeft.
- Tempo volgen van "alle" gezinsleden.
- Onderlinge samenwerking vaker bespreekbaar te maken.
- De complexiteit van het vak en hoezeer de opbouw van de relatie het fundament is voor het proces
- Dat heel belangrijk is om positief in te steken, bemoedigend te zijn en de successen te vieren

WAT GAF STOF TOT NADENKEN

- Begrip 'doelen' mogelijk vervangen met 'bedoeling' (of wensen) omdat doelen vaak worden opgevat als 'dat moet bereikt worden'.
- Het noemen van het eigenaarschap deed mij denken aan schuldtoekenning, betekenisgeving van pijn, verdriet en problemen. Zingeving in het hulpverleners proces, is het zinvol, wat is de bedoeling en de betekenis.
- Dat de tijdsdruk om in een korte afgebakende tijd resultaat te moeten halen te weinig ruimte geeft om in alle rust vertrouwen te winnen en tot een gezamenlijk doel te kunnen komen. En dat je een passant bent in een gezin, en dat er te weinig aandacht is voor het algemene toekomstperspectief.
- We weten al ontzettend veel over wat wel en niet werkt in de samenwerking met gezinnen. Ik wil deze kennis nog meer naar de praktijk toe brengen.
- Let op formuleringen als "betrokkenheid van gezinsleden bij het hulpverleningsproces".
Het gaat toch om het proces van het gezin en hoe de hulpverlener dáár goed bij kan aansluiten.
- Overdracht en tegen overdracht, waarin je ervaringen en communicatie patronen 'herleeft' of op een ander toespeelt, zoals een gezin waarbij er slechte ervaringen zijn met hulpverlening is de houding en de verwachting van het gezin heel anders, wat het gedrag in het proces kan bepalen.
• Hoe ga je daar dan als hulpverlener mee om?

OVERIGE TIPS/ OPMERKINGEN

- Richtlijn samen beslissen over passende hulp:
<https://richtlijnenjeugdhulp.nl/samen-beslissen-over-passende-hulp/>
- Ik denk dat het instrument [Hand in Hand](#) van Kathinka Bruinsma een mooi concreet handvat geeft van 12 vragen om samenwerking te agenderen en te evalueren

**BEDANKT VOOR UW INTERESSE IN DE OOGSTDIALOOG.
OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN AANKOMENDE BIJEENKOMSTEN?
MAIL ONS OF BEKIJK DE [WEBSITE!](#)
REGIONAAL-LEERNETWERK-JEUGD-UTRECHT@HU.NL**

Oogstdialoog 9 december 2021

Ongemak met de dood in de omgang met rouwende jongeren

Wat zouden (toekomstige) jeugdprofessionals moeten weten over de omgang met jongeren in rouw?

- Je hoeft niet bang te zijn om het onderwerp van het verlies, de pijn en de rouw aan te raken door er over te beginnen. Degene die rouwt is er tóch wel mee bezig.
- Kinderen en jongeren kunnen heel goed doen alsof er niets aan de hand is terwijl ze vanbinnen zich niet fijn voelen.
- Bewust zijn van de verandering die er plaatsvindt in het leven van een jongere die een groot verlies doormaakt (ontwikkeling van de jongere op verschillende domeinen (sociaal, emotioneel etc.), verandering in behoeften en ervaringen, verandering van identiteit).
- Er zijn cultuur verschillen in omgang met de dood: we kunnen veel van elkaar leren.
- Rouw in de brede zin: verlies. Het is een golfbeweging het komt soms ineens.
- Rouw en verdriet kan je niet verwerken maar je kan het in je leven verweven.
- Stel je flapt er iets onhandigs uit, je kan er op terug komen en je verontschuldigen.
- Kennis over de verschillende fases van rouwverwerking, verschillende gesprekstechnieken en systeemgericht handelen.
- Algemene kennis over omgaan met rouw. Daarvoor is eerst tevens nodig dat je iets over de jongere/de ander weet.
- Belangrijk om minder oplossingsgericht te leren denken. Er is niets mis met oplossingsgericht werken, maar bij de dood valt weinig op te lossen.
- Iedereen gaat er op een andere manier mee om en er is geen goed of fout.
- Belangrijk om in contact te blijven met de jongere, op welke manier ook, zodat de jongere zich in ieder geval gezien voelt en hiermee tegelijkertijd de ruimte voelt om erover te praten indien wenselijk. Het is goed om altijd vragen te blijven stellen ook al krijg je geen antwoord, bijv. in de klas: hoe was je dag, hoe heb je geslapen?

Wat zouden (toekomstige) jeugdprofessionals moeten kunnen, durven en doen, of juist níet doen?

- Oefen met eigen ongemak: hoe reageer je daarop en wat kun je anders doen?
- Deel je ongemak: het is, ook voor degenen die rouwt, een geruststelling dat hij niet alleen is met het ongemak.
- Ervaringen delen: jongeren laten vertellen wat fijn/prettig is en kijken hoe je dat breder kunt doen. Even wat losse gedachten.

- Het ijs durven breken en er niet omheen draaien (met de rouwenden maar ook met elkaar als collega's, in de familie, met vrienden).
- Vraag in eerste instantie naar het welzijn van de jongere en daarna pas naar de overige gezinsleden.
- Advies geven aan jongeren: teken je hulpbronnen. Wat helpt als je stress ervaart of verdriet? Kan van alles zijn, lekker gerecht, naar buiten, muziek.
- Even tijd nemen als het onderwerp ter sprake komt; niet te snel door willen.
- Niet zeggen: je moet het verwerken, heb je het al een plekje gegeven? Ben je hier nu nóg mee bezig?
- Stilstaan bij jouw aanwezigheid en invloed.
- Rekening houden en samenwerken met de omgeving van de rouwende persoon: verkennen hoe de personen in omgeving hiermee omgaan, welk effect heeft het op hen? Hoe kunnen zij er voor de jongere zijn?
- Geef samen met de jongere het rouwproces vorm: wat doe je samen, wat wil je privé doen?
- Creatief zijn in het contact en de ondersteuning van kinderen en jongeren tijdens te rouwen
- Een open- en onderzoekende houding aannemen ten opzichte van de ander en zichzelf. Het is belangrijk om in verbinding te blijven door bereid te zijn open en eerlijk met elkaar te reflecteren (metacommunicatie), omdat je vanuit de goede intentie misschien ook niet het goede kan doet. Vanuit het idee dat ondanks gelijkenissen, geen persoon en situatie hetzelfde is. Dit vraagt ook flexibiliteit.
- Durven kwetsbaar te zijn en toe te geven dat ze het soms ook niet weten.

Wat staat hen daarbij in de weg?

- Het willen voorkomen dat je de pijn van de ander erger maakt dat je "het" van jezelf goed MOET doen.
- Eigen verdriet en ongemak.
- De tijd en cultuur waarin we leven is weinig verdraagzaam t.o.v. verdriet en verlies (we missen taal, kledij, rituelen die er vroeger waren en elders zijn).
- Cultuur onder professionals dat je het altijd goed moet doen en er altijd moet zijn.
- Geen of weinig ervaring (met of zonder kennis).
- Discrepantie tussen begrip hebben v.s. handelen in situaties. Er is nog een slag nodig naar het handelen.
- Twijfelen aan eigen vaardigheden.

Wat zou hen daarbij helpen?

- Verbinding maken met eigen ervaringen.
- Beschikbaarheid van verschillende bronnen, 'inspiratie/inspiratoren' (iemand om aan te spiegelen en zien wat goed kan zijn).
- Verkennen en kennis uitwisselen (hoe voelt die onmacht, het ongemak, wat doen de emoties van de ander met jou, stilte, eigen gevoelens en gedachten die kunnen spelen).
- Voor studenten en professionals is een 'buddy' mogelijk een idee: iemand waarmee je kan sparren, ontladen, ervaringen delen, samen van elkaar leren en die je kan aanmoedigen of bevestigen in wat er goed is gegaan. Lijkt op intervisie, maar met minder mensen wat het vertrouwelijk en toegankelijk kan maken.
- Meer aandacht in de opleiding aan zingevende gespreksvoering (i.p.v. oplossingsgericht).
- Professionals voorbereiden op: je doet het soms goed en soms niet goed
- Intervisie met collega's waarin dergelijke casussen centraal staan. Professionals kunnen elkaar ondersteunen en vragen stellen: wat maakt dat het lastig is voor jou nu om hier nu mee om te gaan?
- Meer in de opleiding erover praten of meer cursussen aanbieden voor professionals

- Jezelf informeren; goede boeken lezen, documentaires kijken en podcasts luisteren.
- Normaliseren van de dood en van het ongemak rond de dood door er vaker aandacht aan te besteden (in opleidingen, op de werkvloer, met vrienden. Praat over mensen die er niet meer zijn, ook in blije tijden.
- Jezelf ontschuldigen: de kans is groot dat je een keer het verkeerde op het verkeerde moment zult zeggen.
- Onderkennen als je als professional nu niet de juiste aandacht of zorg kunt bieden omdat het onderwerp je bijv. vanwege persoonlijke omstandigheden te veel raakt.

Gedeelde tips en links in willekeurige volgorde

- Opstelling: 'een taal erbij': <https://www.systeemacademie.nl/een-taal-erbij/>
- Schrijver: Manu Keirse
- Documentaire: Gevers, M. (Regisseur). (2020). *Waarom bleef je niet voor mij?* Human, van <https://www.2doc.nl/documentaires/series/3lab/2020/waarom-bleef-je-niet-voor-mij.html>.
- YouTube: Dreezens, E. (2019). *Waarom kun je als ouder maar beter níét je rouwende kind helpen?* van <https://www.youtube.com/watch?v=fYVF2-5Daws>.
- Boek: Sergeant, S. & Verhaest, P. (2010). *Dingske – een beeldboek over dementie*. Uitgeverij Garant.
- Boek: Sergeant, S. & De Buysere S. (2014). *Achter de rouw*. Witsand Uitgevers Bvba.
- Boek: Cosyns, M. (2014). *Verhalen voor het sterven gaan*. Uitgeverij Vrijdag.
- Boek: Sergeant, S. (2013). *Nu en straks. Over palliatieve zorg. Set (Beeldboek + Werkboek + Handleiding)*. Garant Uitgevers.
- Boek: Maes, J. & Modderman, H. (2014). *Handboek rouw, rouwbegeleiding, rouwtherapie*. Witsand Uitgevers Bvba.
- Podcast: Raap, E., Verdonk, M. & Sies, I. (2018). *Levend verlies*. [Podcast], van <https://levend-verlies.nl/>
- Podcast: Göbel, B. & Brehler, S. (2021). *Een doodnormale podcast: Hoe jongeren omgaan met de dood en rouw*. [Podcast], van <https://www.human.nl/een-doodnormale-podcast.html>
- Onderzoek en advies: Raad Volkgezondheid & Samenleving (2021). *Stervelingen - Beter samenleven met de dood*, van <https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2021/12/9/stervelingen---beter-samenleven-met-de-dood>
- Boek: van Sadelhoff, L. (2020). *Je bent jong en je rouwt wat*. Das Mag.

Bedankt voor uw interesse in de oogstdialoog.

Op de hoogte blijven van aankomende bijeenkomsten?

Mail ons of bekijk de [website!](#)

regionaal-leernetwerk-jeugd-utrecht@hu.nl

Meer leren over de oogstdialoog als werkvorm of andere ontwikkelde werkvormen in het jeugddomein?

[Klik hier!](#)

OOGSTDIALOOG DESTIGMATISERING

Regionaal Leernetwerk Jeugd Utrecht en Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie
11 maart 2021 - Terugkoppeling padlets

WAT ZOUDEN ALLE (TOEKOMSTIGE) JEUGDPROFESSIONALS OVER DESTIGMATISERING MOETEN WETEN?

- Iedereen stigmatiseert
- Ouders (zelf)stigmatiseren ook
- Dat het een breed **maatschappelijk** probleem is
- Wees je **bewust** van de impact van stigmatisering
- Check je aanname bij de cliënt/jeugdige
- Je bent niet je diagnose
- (Zelf)stigma bij jongeren heeft extra effect
- Het belang van de **context** van de diagnose (gezinscontext). Hoe komt bepaald gedrag tot stand?
- Een diagnose is voor iedereen **verschillend**, het is maar een gedragsindicatie

WAT ZOUDEN ALLE (TOEKOMSTIGE) JEUGDPROFESSIONALS MOETEN KUNNEN, DURVEN EN DOEN, OF JUIST NIET DOEN?

- Oprechte interesse: het gesprek aangaan, blijven navragen en geen aannames maken
- Eigen **kwetsbaarheid** tonen
- Je 'bent' het niet. Maar je 'hebt' het
- Niet zonder aanwezigheid van gezin (of jeugdige) erover spreken
- Wees realistisch
- Gevoel krijgen dat je serieus genomen wordt als jongere
- Gelijkheid
- Professionele nabijheid
- Buiten het 'protocol' durven stappen als het moet
- **Onbevangen** het contact aangaan: hart op de eerste plaats, hoofd op de tweede plaats
- Proces van **interactie**: van mens tot mens in gesprek gaan en systeem erbij betrekken
- Contact maken met jongeren, aansluiten op de leefwereld. Ook bij jeugdigen die minder talig zijn: “wat betekent het voor jou en de omgeving?
- Je kunt de ander alleen daar ontmoeten waar je zelf bent (en laat dat ook zien)
- Als je je afvraagt: is het nu wél of niet passend om een eigen ervaring in te brengen: **vraag het gewoon!**

WAT STAAT HEN DAARBIJ IN DE WEG?

- Tijdgebrek
- Toegeven dat je iets niet weet is ook een kunst
- Je eigen verhaal moet niet leidend worden
- Het gaat snel over de negatieve/positieve aspecten, maar het is lastig om het neutraal/objectief te benaderen.
- Veel rapportages en stukken lezen maakt dat je de **neiging krijgt om aannames te maken** over diagnoses, terwijl het goed zou zijn om bij elk geval na te vragen hoe de diagnose bij dat individu of gezin eruit zien
- Het goed willen doen/niet durven te falen
- Professionals hebben de neiging tot problematiseren in plaats van normaliseren
- De **overtuiging** dat je als hulpverlener/professional/docent zou moeten weten hoe het zit en het 'goede' antwoord weet
- Als student krijg je tools aangereikt die je automatisch inzet **zonder jezelf te zijn**
- Weerstand, moeilijke en **kritische** vragen stellen.
- De capaciteiten van de cliënten/jongeren om te begrijpen dat een diagnose niet zwartwit is, het is geen oplossing voor alles. Diagnoses hebben over het algemeen een negatieve lading

WAT HEBBEN ZE NODIG?

- De houding van het 'niet weten' is belangrijk en is professioneel
- Het moet **onderwerp van gesprek zijn binnen een organisatie**: gesprek aangaan met elkaar, in opleidingen, teams, intervisie over wat professionaliteit inhoudt en hoe de doelgerichte, professionele relatie die je met de ander hebt zich verhoudt tot de "gewone" relatie van mens tot mens. Hoe geef je gelijkwaardigheid vorm in een professionele relatie?
 - Kwetsbaarheid en kracht zijn geen tegenstellingen: eigenheid, openheid, verbinding zijn betere labels. Jezelf mogen zijn. Het oké vinden als iets niet oké is
 - Neem cultuuropvattingen en context mee
 - Vanuit organisaties moet er meer oog zijn voor **continuïteit**
 - Motiverende gespreksvoering
- Je bent je **eigen instrument**: de wetenschap dat je je eigen instrument bent in dit werkveld dus dat zorgen voor jezelf heel belangrijk is
- Op je gemak leren zijn met je eigen tekortkomingen, worstelingen, twijfels
 - Informatie over wat stigmatisering en wat de impact daarvan is
 - Uitgebreidere intake: om beter in te schatten en te bepalen waar iemand last van heeft
- Bewustwording vanuit de jongere dat de hulpverlener niet gelijk alle antwoorden heeft: **"Samen de berg beklimmen"**, Het samen aangaan
 - Zie het als een **dans**: kijk per persoon hoeveel je moet laten zien van jezelf
 - **Samenwerking** in de wijk
- Ruimte om te verwerken wat je hebt gehoord voordat je klaar moet staan voor de volgende

WELKE VRAGEN ZIJN NOG ONBEANTWOORD?

Waarom komen stigmatisering en gespreksvaardigheden zo weinig terug in opleidingen?

Hoe kan je studenten leren meer 'zichzelf' te zijn in gesprekken terwijl ze naar de opleiding komen om 'professional' te worden.

Delen van kwetsbaarheid: waar ligt de grens? Wat is de norm? Hoe kan je hier comfortabel in worden als professional?

Hoe kunnen we ondanks beperkte tijd of andere belangen toch ervoor zorgen dat een kind zich gezien en gehoord voelt?

Hoe verwacht de jeugdige zelf dat zelfonthulling van de jeugdprofessional zinvol kan bijdragen aan de hulpverlening?

Hoe erken je je eigen stigma als de ander nog niet weet wat de diagnose voor hen betekent?

Bedankt voor uw aanwezigheid en interesse in de oogstdialoog!
regionaal-leernetwerk-jeugd-utrecht@hu.nl

OOGSTDIALOOG BETEKENISVOL DOELEN STELLEN - 24 JUNI 2021

**Buurtteams Jeugd en Gezin
Utrecht, Youké & Regionaal
Leernetwerk Jeugd Utrecht (RLJU)**

De uitkomsten van de padlets:

1) Nut en noodzaak?

- Doelen stellen werkt motiverend
- Behalen van betekenisvolle, eigen doelen draagt bij aan geloof in eigen kunnen (empowerment-cyclus)
- Manier om met verschillende betrokkenen af te stemmen (inhoudelijke focus): neuzen dezelfde kant op

3) Wat staat in de weg?

- Tijdgebrek
- Slechte persoonlijke ervaring met doelen stellen (op de opleiding 'moet' het)
- Als jeugdprofessional of docent zelf niet overtuigd is van het nut/de noodzaak van doelen wordt het niet betekenisvol ingezet.
- Halfslachtig werken met doelen omdat het moet

2) Wat moet elke jeugdprofessional erover weten, kunnen, durven en doen?

- Gesprekstechnieken toepassen
- De tijd nemen om stil te staan bij het verhaal achter de doelen
- Vragen durven stellen
- Onderzoekende houding
- Regelmatig evalueren van doelen
- Oplossingsgerichte manier van werken
- Geloven in nut en noodzaak van doelen

4) Wat geven we buurtteams mee?

- Onderzoek hoe andere organisaties dit aanpakken: Uniform werken
- Kennis delen met andere organisaties
- GGZ: routine outcome monitoring (in de basis een mooie manier)
- Voor collectievere doelen stellen: group concept mapping
- Behoeft: bundel werkvormen doelen stellen (individueel, met gezinnen, in groepen)
- Hoe om te gaan met verschillen tussen doelen van verschillende gezinsleden?
- Hoe om te gaan met de rol van verschillende betrokken (jeugd)professionals: wanneer sluiten zijn aan bij jullie taal, werkwijze en formats en wanneer sluiten jullie aan bij die van hen?

Bedankt voor uw aanwezigheid en interesse

Tussenrapportage 'Ik laat je niet alleen'

Melissa van Dorp

Doel van het onderzoek: Randvoorwaarden onderzoeken en creëren voor het terugbrengen van het aantal gedwongen afzonderingen

Drie bouwstenen voor duurzame vermindering

1	Eenduidige en meetbare definitie
2	Gedwongen afzonderen eenduidig meten
3	Samen leren

"Gedwongen afzonderen betreft het tegen de wil van de jongere plaatsen in een ruimte die hij of zij niet mag of kan verlaten."

Klik [hier](#) voor de link naar het rapport

Hoe houd je een frisse blik op een gezond leef- en leerklimaat in de jeugdzorg?

Sander Konings

“I wonder what I'll wonder next**”**

Behouden van eindeloze nieuwsgierigheid. **Hoe doen we dat?**

1. Denk niet alleen in financiële beperkingen;
2. Leren voor medewerkers en teams = maatwerk;
3. Winnie-Taal = taal om te kunnen leren en leerkansen te genereren.

Terugkoppeling vanuit de subgroepen

Op de volgende pagina is een samenvatting te vinden van de verschillende padlets uit de subgroepen. Hierin kwamen onderstaande vragen aan de orde:

- Wat zouden (toekomstige) jeugdprofessionals moeten weten om gedwongen afzondering te voorkomen?
- Wat zouden ze moeten kunnen, durven en doen, of juist níet doen?
- Wat staat daarbij in de weg?
- Wat hebben ze nodig?
- Wat zijn onbeantwoorde vragen?

Wat zouden (toekomstige) jeugdprofessionals moeten weten om gedwongen afzondering te voorkomen?

- Meer met de cliënt in gesprek dan over de cliënt
- Werken in teamverband
- De **definitie** kennen: wanneer spreken we over gedwongen afzonderen in de praktijk?
- Rekening houden met **proportionaliteit** (staat de maatregel in verhouding tot het vertoonde gedrag?), **subsidiariteit** (is dit de beste manier om mijn doel te bereiken? Of zijn er nog andere manieren?) en **doeltreffendheid** (bereik ik met de maatregel wat ik wil bereiken?)
- Tijdig gezond begrenzen voorkomt escalatie en conflicten
- Incidenten horen erbij: het doel is niet perse voorkomen, maar ermee om leren gaan.

Wat zouden ze moeten kunnen, durven en doen?

- Durven buiten de lijntjes/het bestaande kader te denken en handelen om tot een oplossing te komen
- Open kunnen en durven uitspreken wat je **verwondert**
- Reflectief zijn: vragen stellen aan zichzelf en aan elkaar
- Meer systemisch denken
- Zo vroeg mogelijk signaleren als spanning in jongeren toeneemt en grenzen durven geven
- Echt contact met de jeugdige(n)/de cliënt: 'ik zie je; ik ben hier' (én met elkaar in het team)
- Beheersen van weerbaarheid en omgaan met agressie, geweldloos verzet en creatieve alternatieven
- Gebruik het incident als signaal om met onderliggende problemen aan de slag te gaan
- Laat jeugdige zelf meedenken in consequentie of sanctie: wat betekent dit voor mij, de groepsgenoten en groepsleiding?

Wat staat daarbij in de weg?

- Teveel regels/vastzitten in regels
- Angst voor controle verlies
- Angst om zich kwetsbaar op te stellen en kritische vragen te stellen
- Weinig tijd voor reflectie
- Weinig middelen om goede zorg te faciliteren
- Angst voor tuchtrecht.

Wat hebben ze nodig?

- Alternatieven voor vrijheidsbeperking
- Coaching on the job
- Omdenken: positief geformuleerde regels
- Normaliseren: hoe zou je het thuis doen met je kinderen?
- Een veilig werkklimaat met o.a.: een vast/stabiel team van collega's, communicatie onderling, eerlijkheid naar jezelf en anderen en een goede behandelcoördinator
- Vanuit **de organisatie**: aanmoedigen/faciliteren van reflectie en visie, belang, plan en middelen laten aansluiten.
- In gesprek gaan met de jeugdigen
- Jeugdwet: jeugdprofessionals moeten tijdens de opleiding de jeugdwetten leren.

Wat zijn onbeantwoorde vragen?

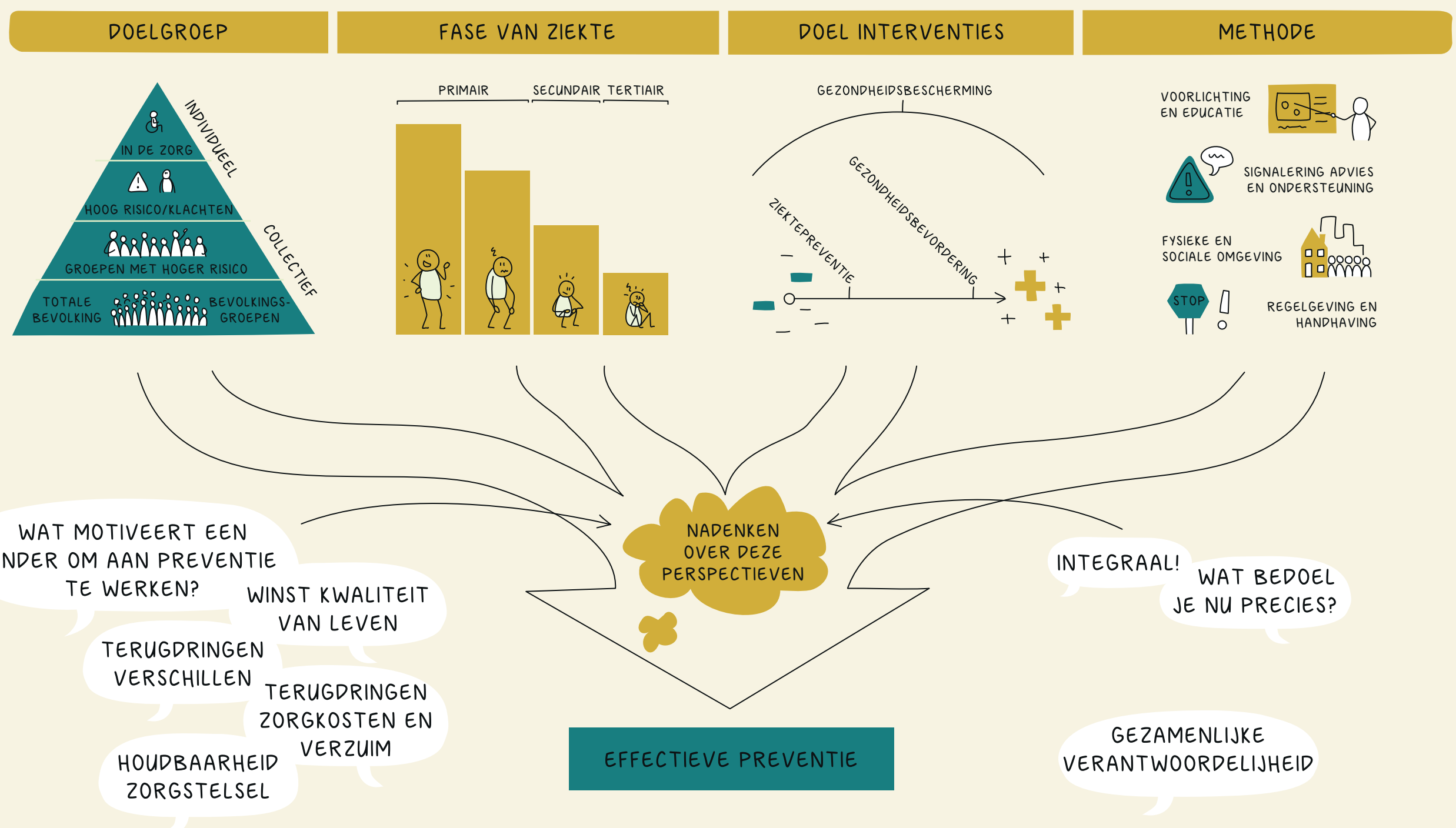
- Hoe ga je om met teams die vaak veranderen van samenstelling?
- Hoe koester je personeel dat minder reflectief is, zeker gezien zij het uitdagende werk wel goed aan kunnen?
- Heeft de ambitie om gedwongen afzondering tot nul te reduceren ook negatieve effecten?
- Hoe wordt het gesprek open gehouden over wat al dan niet doeltreffend en proportioneel is?

Themabijeenkomst preventie

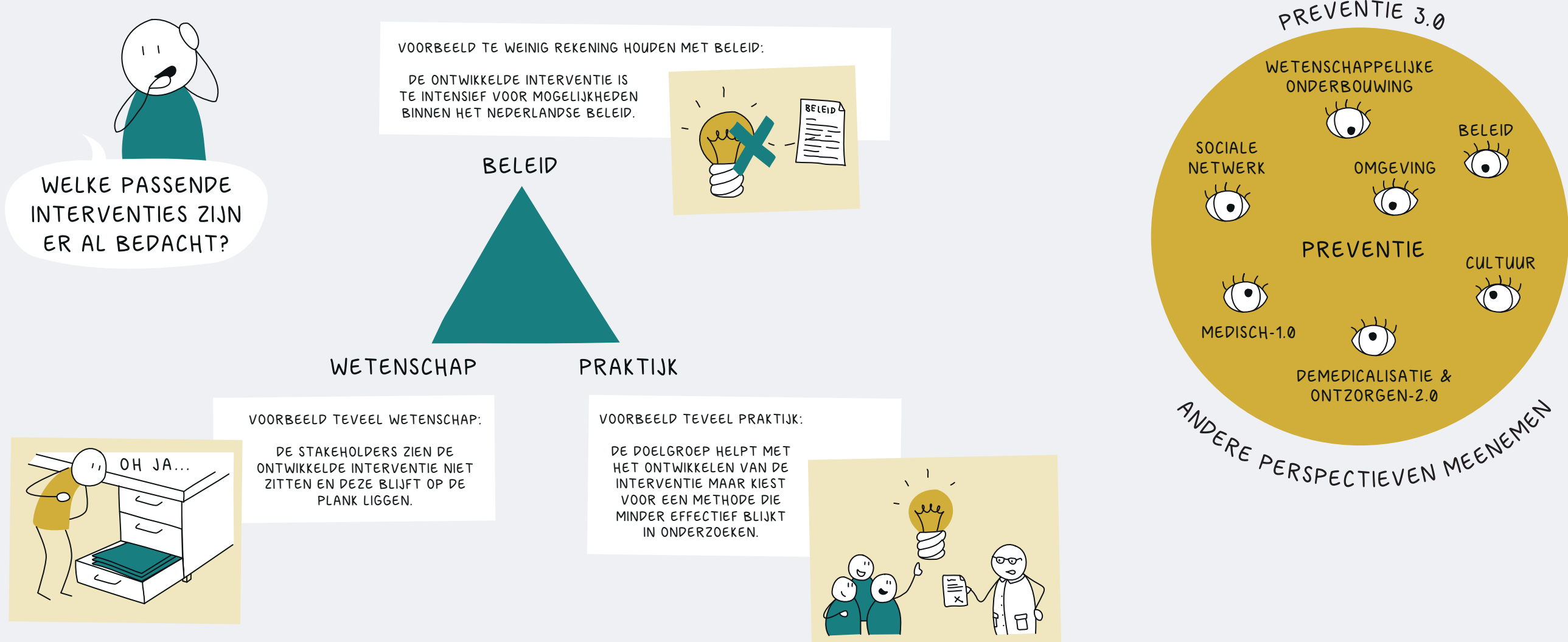
Regionaal Leernetwerk Jeugd Utrecht – 4 februari 2021

Preventie: waar hebben we het over?

PREVENTIE INDELEN NAAR...

Preventie in het onderwijs

Tips uit de praktijk - collectieve aanpak Utrecht

Highlights groepsgesprekken

Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Utrecht

Armoede en schulden: op weg naar een integrale aanpak

ACHTERGROND

Verkennd **praktijkgericht onderzoek** naar de gevolgen voor kinderen/gezinnen en de rol van de jeugdprofessionals in de ondersteuning. **Betrokken partners:** Jeugdgezondheidszorg, Lokalis en Youké. Het onderzoek is uitgevoerd binnen de Academische Werkplaats Jeugd Utrecht door M. W. A. Odekerken, A. Sarti, L. Blokland en F. Sondeijker. Uitgevoerd door Hogeschool Utrecht Lectoraat Jeugd en Verwey-Jonker Instituut.

Centrale vraagstelling:

Wat zijn de belangrijkste inzichten uit de literatuur over de gevolgen van armoede op kinderen (in de leeftijd van 0-18 jaar) en hoe kan deze kennis concreet worden vertaald naar de alledaagse praktijk van jeugdprofessionals?

ONDERZOEKSAANPAK

Stap 1:
Deskresearch

Stap 2:
Exploratie-
gesprekken

Stap 3:
Interview-
gesprekken

Stap 4:
Analyse
en rapport

UITKOMSTEN DESKRESEARCH

De gevolgen van armoede voor kinderen:

- Opgroeien in armoede heeft invloed op het welbevinden van kinderen
- Armoede heeft invloed op de maatschappelijke deelname van kinderen (bv. sport)
- Schaarste en stress voor het gezin
- Invloed van stress op de ontwikkeling van kinderen
- Intergenerationele armoede

Succesvolle interventies:

- > Signaleringsinstrumenten, bijv. MESIS
- > Outreachende benadering bij vroegsignalering
- > Mobility mentoring en motiverende gespreksvoering
- > Opvoedingsondersteuning in brede zin
- > Empowerment en de rol van de sociale professional

UITKOMSTEN KWALITATIEF VERKENNEND ONDERZOEK

Wat maken jeugdprofessionals in de praktijk mee?

- Multiproblematiek (armoede in brede zin, in relatie tot problemen op andere levensdomeinen)
- Gezinnen in vicieuze cirkel
- Er heerst schaamte en taboe
- Armoede is soms een vanzelfsprekendheid geworden
- Klachten en spanningen in een gezin
- Basisvoorzieningen worden niet/onvoldoende benut (zoals tandarts)
- Materieel/sociaal gebrek door armoede

Aspecten die verbetering behoeven volgens de jeugdprofessionals:

- > Aandacht voor specifieke groepen (bv. ook de overgang van 18- naar 18+)
- > Kennis over en afstemming van vraag en aanbod van voorzieningen
- > Kennis over geld en financiën onder jeugdprofessionals
- > Praten over armoede: **hoe maak je het bespreekbaar?**
- > Huidige organisatieklimaat
- > Verbinding tussen financiële ondersteuning en opvoedondersteuning
- > Integrale aanpak
- > Het creëren van maatwerk

AANBEVELINGEN

- **Informatievoorziening** en kennisdeling jeugdprofessionals (handelingsbekwaamheid)
- **Praten met cliënten** over armoede en schulden met behulp van methodieken/instrumenten
- **Signalerende rol** van jeugdprofessionals verder uitwerken
- Jeugdprofessionals bekend maken met **het aanbod** (regelingen en voorzieningen)
- (Landelijke) **regievoering bij armoede en schulden** als integraal vraagstuk
- **Samenwerking ketenpartners** (scholen, huisarts etc.) optimaliseren
- **Bewustwording en draagvlak creëren** onder jeugdprofessionals en ketenpartners om armoede en schulden aan te pakken

- In samenwerking met gemeenten **beleid opstellen** met de focus op vroegsignalering en een integrale aanpak
- **Praktijkgericht onderzoek:** ontwikkelproject met jeugdprofessionals en ketenpartners

